

Pojęcie resentymentu u Fryderyka Nietzschego i Maxa Schelera

Pojęcie resentymentu, czyli specyficznego rodzaju urazy, zazdrości i negatywnych emocji, odgrywa istotną rolę w filozofiach Fryderyka Nietzschego i Maxa Schelera, choć oba te podejścia różnią się w interpretacji i rozwinięciu tego pojęcia. Zarówno Nietzsche, jak i Scheler analizują resentyment w kontekście relacji społecznych, moralności i ludzkiej kondycji, ale robią to z innych perspektyw filozoficznych, co prowadzi do różnych wniosków i ujęć tego zjawiska.

Fryderyk Nietzsche wprowadza pojęcie resentymentu w kontekście swojej krytyki moralności chrześcijańskiej i społeczeństwa. Resentyment, według Nietzschego, jest charakterystyczny dla słabych jednostek, które nie są w stanie realizować swojej woli mocy, swojej naturalnej, afirmatywnej siły życiowej. Tacy ludzie, niezdolni do twórczego działania i samorealizacji, rozwijają w sobie głęboką urazę wobec tych, którzy posiadają siłę, zdolności i witalność. Nietzsche twierdzi, że resentyment prowadzi do powstania **moralności niewolniczej**, opartej na odwróceniu wartości właściwych silnym jednostkom. W tym kontekście moralność niewolnicza polega na tym, że to, co wcześniej było postrzegane jako dobre (np. siła, duma, niezależność), zostaje potępione, a cechy słabości (np. pokora, bierność, współczucie) są wynoszone do rangi najwyższych wartości moralnych. Chrześcijaństwo, według Nietzschego, jest przykładem tej moralności opartej na resentymencie – religii, która czyni z cierpienia cnotę i potępia tych, którzy pragną władzy i sukcesu.

W swoim dziele *Z genealogii moralności*, Nietzsche opisuje, jak słabi, nie mogąc bezpośrednio rywalizować z silnymi, zaczynają

wyrażać swoją frustrację poprzez zniekształcanie wartości. To właśnie resentment, ta zgorzkniała, negatywna emocja, napędza moralność niewolniczą. Zamiast afirmować życie i siłę, moralność ta odrzuca te cechy jako złe i promuje wartości, które są sprzeczne z naturalnymi instynktami jednostki. Nietzsche uważa, że resentment działa destrukcyjnie na jednostkę, ponieważ zamiast prowadzić do rozwoju i samorealizacji, kieruje energię człowieka na krytykę i zniszczenie tego, co silniejsze i bardziej kreatywne.

Max Scheler, z kolei, w swojej pracy *Resentiment a moralności* rozwija pojęcie resentimentu w sposób bardziej złożony, skupiając się na jego psychologicznych i społecznych aspektach. Scheler zgadza się z Nietzschem co do tego, że resentment jest wynikiem niemożności realizacji pewnych pragnień i aspiracji, jednak jego interpretacja resentimentu jest bardziej szczegółowa i wykracza poza krytykę moralności chrześcijańskiej. Scheler zauważa, że resentment nie jest zjawiskiem wyłącznie indywidualnym, ale często przybiera formę społeczną i zbiorową, wpływając na całe grupy społeczne, które czują się wykluczone lub niesprawiedliwie traktowane.

Scheler twierdzi, że resentment rodzi się w momencie, gdy człowiek jest zablokowany w swoim działaniu, gdy nie może zrealizować swoich aspiracji, ale równocześnie nie może otwarcie przyznać się do swojego niepowodzenia. Zamiast bezpośrednio wyrazić swoją frustrację, człowiek z resentmentem zaczyna tworzyć w sobie nowe, wypaczone wartości, które pozwalają mu zracjonalizować swoje niepowodzenia. Takie jednostki zaczynają deprecjonować to, czego same nie mogą osiągnąć, i wynosić na piedestał wartości, które są dla nich dostępne. Resentiment, według Schelera, to więc mechanizm obronny jednostki, która nie mogąc zaakceptować swojego położenia, zaczyna wypaczać rzeczywistość i wartości moralne.

Scheler widzi w resentmentach nie tylko destrukcyjny wpływ na moralność, jak Nietzsche, ale również pewne zagrożenie dla

autentyczności jednostki. Człowiek, który działa pod wpływem resentymentu, nie jest w stanie być w pełni sobą, ponieważ jego myśli i czyny są wynikiem niechęci i zazdrości, a nie autentycznych pragnień i dążeń. W tym sensie resentment działa jako swego rodzaju trucizna, która niszczy wewnętrzną integralność jednostki i prowadzi do powstania moralności, która nie jest oparta na prawdziwych wartościach, ale na potrzebie uzasadnienia własnych niepowodzeń.

Pomimo podobieństw w analizie resentymentu, Nietzsche i Scheler mają odmienne cele filozoficzne. Nietzsche krytykuje resentment przede wszystkim jako źródło moralności, którą uważa za szkodliwą dla rozwoju jednostki i kultury, natomiast Scheler widzi w resentmentach problem bardziej psychologiczny i społeczny, który wpływa na autentyczność jednostki i jej stosunek do świata. Nietzsche postuluje przezwyciężenie resentymentu poprzez afirmację życia i siły, podczas gdy Scheler bardziej skupia się na zrozumieniu, jak resentment wpływa na jednostkowe i zbiorowe postawy moralne.

Podsumowując, resentment w filozofiach Nietzschego i Schelera to kluczowy problem dotyczący moralności, relacji międzyludzkich i kondycji człowieka w społeczeństwie. Obaj filozofowie dostrzegają w nim destrukcyjny wpływ na jednostkę i jej moralność, choć Nietzsche kładzie większy nacisk na krytykę moralności chrześcijańskiej i „moralności niewolników”, podczas gdy Scheler rozwija bardziej złożoną teorię psychologicznych mechanizmów resentymentu. Wspólnym punktem obu koncepcji jest jednak przekonanie, że resentment prowadzi do wypaczenia wartości i negatywnie wpływa na autentyczność ludzkiego życia.

Jeżeli potrzebujesz konsultacji przy pisaniu pracy licencjackiej lub magisterskiej, to polecamy serwis [pisanie prac](#) - pomoc w pisaniu prac w granicach dozwolonych prawem